

משכן אהוד

THE HOUSE AND STUDY
OF THE
RABBI
OF
THE
JEWISH
COMMUNITY
OF
THE
CITY
OF
JERUSALEM

שאלות לפרשת ויגש מאת הרב עמיחי כנרתי

מהו "ויגש"? לא ברור מהיכן ניגש, שהרי גם לפני כן דיבר עם יוסף?

אפשר לומר שניגש יותר בסמוך, לדבר דברים אלו (אוה"ח). יש שפרשו "ויגש", שאע"פ שהמצב היה נראה כל כך נורא ואין מוצא, וכמעט עמדו להתייאש, עמד יהודה בגבורה ואמונה לצאת ממצב זה ולהרים עצמו לדיבור עם פרעה (מי השילוח, איזבצא).

מדוע דוקא יהודה מדבר עם יוסף?

הוא זה שערב לבנימין (רש"י פס' לב), אבל קשור גם לתכונת האחריות שהיתה ליהודה, מתוך שנועד למנהיגות ומלכות.

"אני יוסף, העוד אבי חי?" – לא ברורה השאלה הזאת, הרי האחים אמרו לו כבר מספר פעמים שאביהם חי?

יש שפרשו זאת מלשון שאלה, שלא האמין להם בוודאות, שאולי שיקרו לו, ראו כלי יקר. בספורנו משמע לשון תמיהה, איך אבי עדיין חי. בבית הלוי האריך שהוא מלשון תוכחה, איך אתם מבקשים מצד רחמי האב על בנו ושלל ימות האב, כשבצעם זה מה שעשיתם איתי.

היכן רואים הנהגת יוסף עם אחיו בכבוד?

"הוציאו כל איש מעלי", כדי שלא יתביישו. מדרשים ורמב"ן ע"פ הפשט שיוסף לא גילה לאביו כל השנים מה קרה איתו ושהאחים מכרוהו.

איך יוסף מצליח לסלוח לאחיו אחרי כל מה שאירע?

מבין שהכל משמים, והאחים היו שלוחים דרחמנא. וראו בספר החינוך מצוה רמא על טעם האיסור לא תיקום ולא תיטור. וכן: הכל היה לטובה, בשביל שיהיה מחיה לעם ישראל. ועוד: יהודים יש להם כח מיוחד לסליחה ומחילה, כמבואר ברמב"ם (תשובה, ב, י): "אפילו הצר לו וחטא לו הרבה לא יקום ולא יטור, וזהו דרכם של זרע ישראל וליבם הנכון, אבל העובדי כוכבים ערלי לב אינן כן אלא ועברתן שמרה נצח, וכן הוא אומר על הגבעונים לפי שלא מחלו ולא נתפייסו והגבעונים לא מבני ישראל המה". יתכן שזה הפשט או לפחות הרמז בדברי רש"י (מה, ד) שהראה להם שהוא מהול, כח מיוחד של יהודי.

היכן רואים בפרשה את היושר הממוני של יוסף?

דברי פרעה (מה, יז-כ) ליוסף לקחת עגלות להביא אביו ותבואה וכו', ובלעדי זה לא היה עושה (רמב"ן). גם בסוף הפרשה, כל אופן אסיפת האוכל בשנות השבע וחלוקת האוכל בשנות הרעב מראה על יושרו (רמב"ן מז, יד).

מקור בפרשה לקניית "כחול לבן"?

רש"י (מו, ו) שיעקב מאס בנכסי חו"ל ונתן את כולם לעשו תמורת חלקו במערת המכפלה.

מדוע עם ישראל ישב דוקא בארץ גושן?

נצי"ב, רשר"ה: כדי שישבו בדד מהגויים, ולא ילמדו חוקותיהם וטומאתם. גם לדורות כך בעם ישראל: וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב. הן עם לבדד ישכון.

מה הלימוד מכך שאדמת הכהנים לא נקנתה לפרעה (פרק מז פס' כב, כו)?

אפילו הגויים מקפידים על כבוד כהני הדת שלהם. כל שכן אנחנו צריכים להיטיב עם הכהנים והתלמידי חכמים שבאומה (ראו תורה שלמה אות סה).